

Liszt reflexionat per Jankélévitch

Classificació temàtica: Música simfònica i concertant

Liszt. Rapsodia e improvisación

Vladimir Jankélévitch

Alpha Decay. Barcelona, 2013 (176 pàgs.)

ISBN: 978-84-92837-67-0

Alpha Decay

La crisi econòmica i la dràstica reducció del finançament públic no han impedit que el sector bibliogràfic segueixi actiu en el terreny musical. Ho demostren els continus llançaments de segells que aposten per a dues tendències principals: una és la de títols de nova edició pels que es paguen quantitats econòmiques que devaluen la propietat i el prestigi intel·lectual dels autors; una altra és la de traduir referències amb drets i costos molt baixos que permeten una certa supervivència del sector. Això succeeix en editorials amb una infraestructura mitjana o gran. Aquest últim és el cas de **Liszt. Rapsodia e improvisación** de Vladimir Jankélévitch (1903-1985), traducció de l'homònim francès, que Alpha Decay ha publicat 16 anys després de la seva edició pòstuma. Un títol que arriba tard degut en part a la lenta assimilació de l'estètica com a disciplina normalitzada en els nostres estudis musicals.

Un retard més accentuat després del bicentenari del naixement del compositor hongarès el 2011, que a Espanya va tenir una mínima repercussió bibliogràfica: sols va aparèixer com a novetat **Franz Liszt: genio y rey** de Victoria Llorc Llopart (Ediciones Tizona). Ho va fer afegint-se als escassos deu llibres localitzables en castellà configurats pel compilador de cartes del compositor fet per la mateixa autora i per a la mateixa editorial el 2009, per l'històric **Vida y obra de Franz Liszt** (1954) del Padre Sopeña, pel també esgotat **Franz Liszt y su tiempo** de Wolfgang Döhmling (de qui Alianza editorial prepara una nova reimpressió), per la biografia d'André Gauthier traduïda el 1976 per Espasa-Calpe i per les aportacions de la Intervalic University: **Mis clases de piano con Franz Liszt** de la pianista Amy Fay (1844-1928) publicat el 2003, dos anys abans que el recopilatori de texts del mateix Liszt **Robert Franz y otros escritos**. A part podem parlar de capítols dedicats a la seva obra com el de **La imaginación sonora** d'Eugenio Trías (Galaxia Gutenberg, 2010) i poc més. Resumint i com succeeix amb altres grans compositors, el de **Liszt** és un panorama pobríssim en llengua castellana que justifica una recepció més que efusiva d'un clàssic com aquest de Jankélévitch. Un títol que en la vessant musical, cal recordar-ho, s'afegeix a un altre editat per Alpha Decay el 2005, **La música y lo inefable** (1961), a **La presencia lejana** (1983) traduïda per Ediciones del Bronce el 1999 i a la seva monografia de Ravel de 1956 (Fundación Scherzo).

Consagrat com un dels grans *maîtres à penser* francesos del segle XX (especialista en Hegel, Bergson, l'ironia, la nostàlgia, el "quasi res" i l'inefable), Jankélévitch va ser un entusiasta de l'obra i personalitat de Franz Liszt des de la seva primera aproximació el 1929. Al marge d'algunes complexitats historiogràfiques sobre l'origen i publicació a partir d'allò escrit pel filòsof i musicòleg francès lleugerament explicat en el pròleg, aquesta pot ésser considerada la seva aportació màxima per la reelaboració d'aspectes tractats a **La rhapsodie, verve et improvisation** (1955) i de **Liszt et la rhapsodie. Essai sur la virtuosité** (1979). En Jankélévitch sorgeix un pensament lúcida, una crítica sensible i una mirada sincera que fan de la música una vivència justificada per una reflexió original i filosòfica. Una reflexió d'humanisme tens i clarivident, servida per una prosa fluida, amb tocs poètics legítims –per bé que desfasats– marcant un estil assagístic que, per diversos camins i maneres, ha influït a autors com Ramón Andrés i Arnoldo Liberman, per citar-ne dos del més actius els darrers anys.

El seu discurs té precisió lèxica i una condensació d'idees en un continu moviment serpentejant que tendeix a establir un joc de conceptes antitètics: simfonia-rapsòdia, estructura-organicitat, academicisme-avantguarda, diatonisme-modalisme, monolitisme-multiplicitat, universalitat-diversitat. Presenta a Liszt com exemple d'un peregrinatge vital i artístic, al cim de l'avantguarda musical decimonònica, dibuixant un esbós fisonòmic en que els aspectes tècnics, biogràfics, estètics i contextuals ocupen un lloc sense contradicció sota dos eixos principals: allò rapsòdic i la improvisació. En la fórmula hi ha un plantejament transversal on conflueixen unes composicions amb altres a partir de l'exposició de diferents temes: la cançó de bressol, les campanes, d'allò fúnebre i allò triomfal, els himnes, el virtuosisme, les tonalitats de Fa sostingut major i Mi major, la improvisació com a concepte i el seu valor ètic, etc. Així conjuga l'anàlisi tècnica de passatges musicals a partir d'elements concrets (acords, ritme, instrumentació, etc) amb la comparació d'altres compositors influïts per Liszt (Rimsky-Korsakov, Dukas, Lyapunov, Franck, Saint-Saëns, etc) i l'esment a d'altres arts i creadors (Hugo, Balzac, Baudelaire,...).

En la vessant estètica, la metàfora substitueix a un concepte filosòfic que, tot i que hi és present, defuig el caràcter dogmàtic i sols és un eix estructural de recolzament al relat. Com va dir Adorno a la seva **Teoria estètica** la comprensió consisteix a interioritzar el contingut de l'obra d'art com quelcom espiritual per mitjà de la seva plena experiència". I a tot això hi remet des d'una doble perspectiva –del detall i del conjunt– amb una voluntat d'il·luminació similar a la d'Adorno però més diluïda. En efecte, metodològicament el pensador francès és menys expositiu, sofisticat i explícit, tot i que ocasionalment recorre a tòpics descriptius propis de la música burgesa.

La paràfrasi de Jankélévitch tendeix a desmarcar-se de la cosificació schenkeriana – tot i que no sempre ho aconsegueix -, deixant al lector que jutgi si el que ell percep en Liszt hi és o no, sense perjudici d'altres possibles interpretacions. Ho presenta sota una dialèctica que el redefineix contínuament i en la que la tècnica serveix com a fonament, sense perdre l'arrel sociocultural del material amb el que treballa el compositor. En aquesta vessant, és convincent llegir associacions conegudes però suggerents com la referida al *phatos* de l'exili amb les revolucions i emigracions provocades pels conflictes socials i polítics del segle XIX; o, com també ha escrit Dahlhaus des de l'estètica historiogràfica, la del paper de la rapsòdia enfront la simfonia i dels nacionalismes enfront dels imperis en l'esdevenir musical. Una idea derivada de la consciència lingüística dels pobles oprimits pels imperis europeus. Sens dubte, es tracta d'una referència suggestiva, vàlida i que omple un forat significatiu en la bibliografia castellana. Ho fa amb una traducció competent i una edició pulcra, de tipologia i cos de lletra llegible i en format de butxaca, però sense un índex onomàstic ni de les obres esmentades.

Albert Ferrer Flamarich

Catlàssics és una iniciativa de l'Associació Catlàssics.

Catlàssics, música clàssica de Catalunya a internet

[Facebook](#) [Contacta](#)

Amb el suport de

